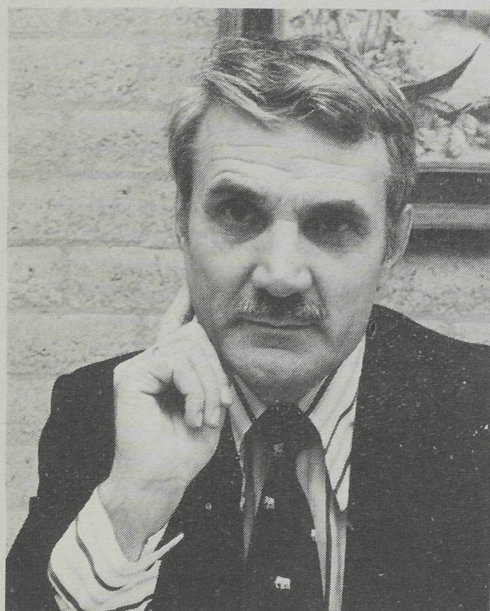

Werkstructurering maakt baantjes minder 'dom'

'Kennelijk worden we beoordeeld door anderen naar de mate waarin we wat doen en wát we doen. Het is niet ongebruikelijk om naar iemands functie te vragen, naar iemands werkring te informeren. In feite is deze kwestie zelfs zo essentieel dat we deze vraag soms niet rechtstreeks durven stellen, alsof we daarmee te persoonlijk worden, te duidelijk de andere vragen zich 'bloot' te geven. Het lijkt erop, alsof iemand datgene is wat hij kán (...), tenminste in de opvatting van velen,' aldus dr. P. A. Cornelis in zijn openbare les 'Werken met zin'. Het inkomen, wilde hij maar zeggen, is niet de enige drijfveer die een mens tot werken aanzet. En mensen zonder werk missen veel meer dan alleen hun inkomen. Wie daaraan mocht twijfelen werd door dr. Cornelis verwezen naar een artikel van A. P. A. Riemen in het blad Metamedica van december '73. Deze citeerde enige uitspra-

ken van met werkloosheid bedreigde arbeiders van Enka-Breda: Een 52-jarige werknemer zei bijvoorbeeld: 'Och, als u toch eens zou kunnen begrijpen wat dit voor ons betekent. Ik kan het na twee keer niet meer opbrengen om nog een derde keer opnieuw te beginnen. En om in de w.w. te lopen houd ik geen jaar vol. Daar ga ik aan onderdoor. Och, je wordt toch voor een paar centen verkocht. Wat je verliest, je rust, je zekerheid, je aanzien, je geluk, dat is niet in geld uit te drukken. Het is eigenlijk alleen maar erg dat ze je daar geld voor durven aanbieden. Maar wat je wordt, is een werkloze, ergens bungelend onder aan de maatschappij.' Het feit dat rust, zekerheid, aanzien en geluk in verband worden gebracht met het al dan niet hebben van werk, betekent nog niet dat mensen altijd grote waardering hebben voor wat ze in hun dienstverband te doen hebben gekregen. Dr. Cornelis vermeldde in zijn les,

'Ook andere maatstaf dan alleen economische'

Jongstleden Hervormingsdag (31 oktober) aanvaardde dr. P. A. Cornelis een lectorsambt in de bedrijfspsychologie. In de openbare les die bij zo'n plechtigheid hoort, voerde dr. Cornelis wel degelijk een pleidooi voor hervorming; hervorming namelijk van zinloos, tot zinvol 'passend' werk. De les had dan ook als titel: *'Werken met zin'*. Enige punten eruit komen aan de orde in het verhaal dat elders op deze pagina begint.

Een andere zaak was, dat dr. Cornelis zijn ambt uitoefent aan de economische faculteit. Tot zijn opdracht behoort onder meer de economie-studenten psychologische begrippen te leren en hen duidelijk te maken dat het bedrijfsgebeuren niet louter wordt bepaald door economische vraagstukken, maar dat er ook zo iets bestaat als een psychologische gezichtshoek.

Spoorrails

VU-magazine vroeg dr. Cornelis of een psycholoog temidden van economen zich dient op te stellen in het verlengde van doeleinden die in de economie worden nagestreefd, of dat hij zich juist tegen 'de economie' teweer moet stellen, zodra die de mensen in de bedrijven gaat bedreigen.

In zijn antwoord op die vraag liet dr. Cornelis uitkomen, dat van een bedrijfspsycholoog soms het één, soms het ander kan worden gevraagd. Het bedrijfsdoel en persoonlijk doel van de werknemer kunnen dan wel niet onder één noemer worden geplaatst, wel lopen die twee vaak parallel. Dr. Cornelis gebruikte in dit verband het voorbeeld van de spoorrails: meestal liggen die keurig naast elkaar, maar soms gaan ze uiteen (wissel) of soms staan ze zelfs loodrecht op elkaar (kruising). De bedrijfspsycholoog tracht bedrijfsdoel en persoonlijk doel op elkaar af te stemmen.

Maar, zo moest een volgende vraag luiden, staat de psycholoog niet in een zwakke positie wanneer zich in een bedrijf een 'wissel' of 'kruising' voordoet? Zullen de harde cijfers van de economen het in een discussie in het bedrijf niet altijd winnen van zulke 'vaagheden' als 'voldoening in het werk' of 'zelf-realisatie' waarmee de psycholoog moet werken?

Minder sterk

Dr. Cornelis: 'Inderdaad is het vaak zo, dat de psycholoog vanuit een minder sterke positie spreekt wanneer het gaat om harde bedrijfsfeiten. U moet echter de

economen niet onderschatten. Ik ben er in de praktijk toch heel wat tegengekomen die inzagen, dat er meer is dan alleen economische feiten. Ik herinner me bijvoorbeeld een bedrijf waarin de werknemers weigerden overwerk te verrichten, hoewel dat twee- of driedubbel werd betaald. Een econoom vroeg me, hoe dat te rijmen viel. Het was nieuw voor hem te horen, dat zo iets verklaarbaar wordt, wanneer je je kunt verplaatsen in de positie van de werknemer. Wanneer de econoom zich in zo'n situatie afvraagt: heeft die man (de werknemer) dan geen behoefte aan meer geld? dan is het antwoord: ja, maar niet onder die condities. Als de nadelen aan het overwerk verbonden (bijvoorbeeld: er is een voetbalwedstrijd op de tv, men wil op de vrijdagavond gezellig thuis zijn) groter zijn dan de voordelen (meer geld) dan doet men het niet'.

'Veel meer dan vroeger heeft men er oog voor gekregen, dat ieder in z'n werk een persoonlijk doel nastreeft en dat er in een bedrijf andere maatstaven moeten worden aangelegd dan alleen de economische. Vandaar dat men in het algemeen steeds vaker bij arbeidsspecialisten zoals bij de bedrijfspsycholoog terechtkomt.'